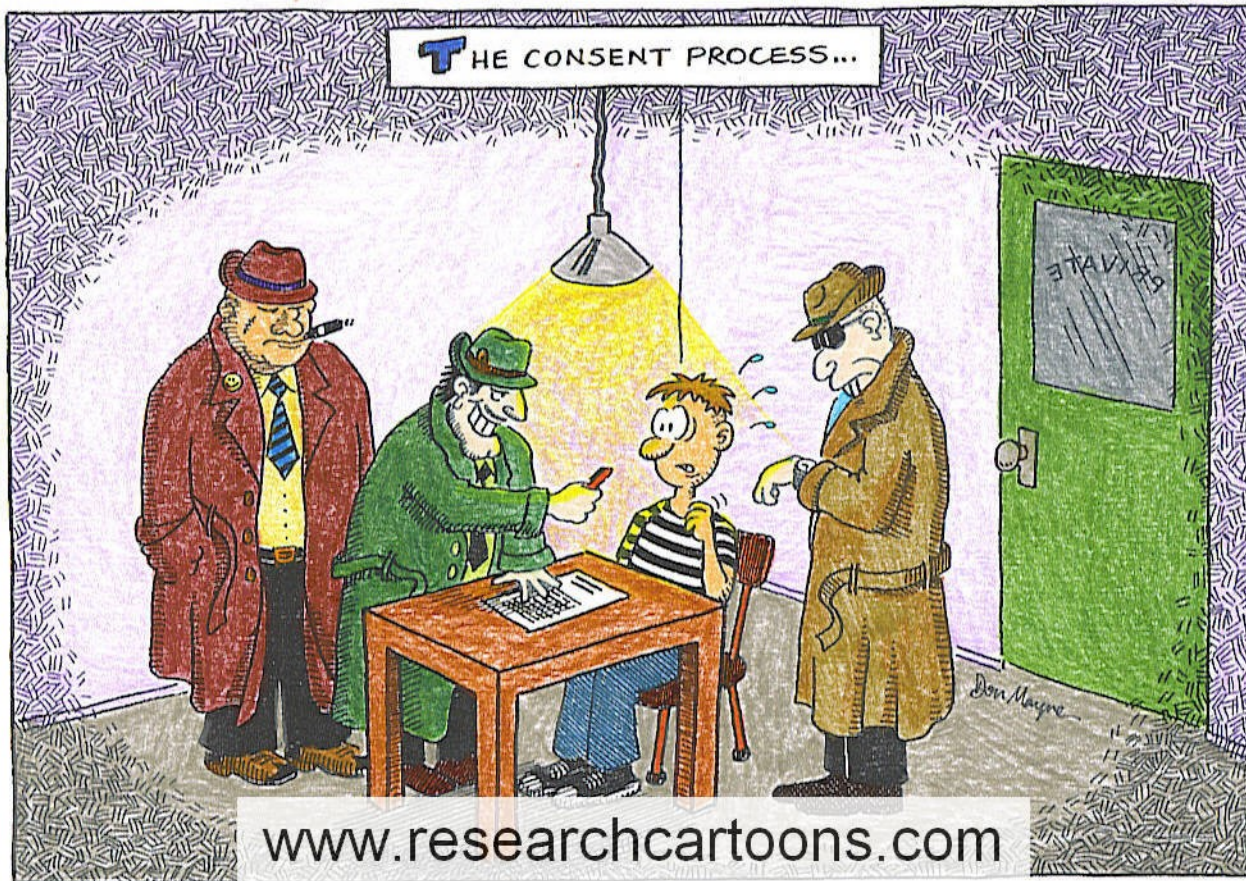

Etické aspekty výzkumu

Žádost o spolupráci

Vážený pane doktore,

Chtěla bych u vás dělat průzkum pro svou diplomovou práci na téma spokojenost pacientů s hospicovou péčí. Jednalo by se o krátký dotazník, nic obtěžujícího, věřím, že bych nijak nenarušila chod hospice. Paní vedoucí práce říkala, že bych měla sehnat alespoň 40 respondentů. Pokud byste mi mohl doporučit nějaké vhodné pacienty, ráda přijdu v příštím týdnu (trochu to spěchá, omlouvám se 😊) a dotazníky rozdám nebo to můžete rozdat i sami a já bych pro ně poté přišla. Dotazník příkládám v příloze. Velmi si vážím Vaší krásné práce a chtěla bych svou diplomkou udělat něco užitečného, aby se lidé dozvěděli, jak skvělou péči hospice nabízí. Děkuji.

Dotazník spokojenosti pro umírající pacienty

- 1) Jak jste celkově spokojeni s péčí v hospice (oznámkujte jako ve škole)
- 2) Jak jste spokojen s přístupem personálu (sestry, ošetřovatelky, lékaři)?
- 3) Co je pro vás v hospici nejlepší?
- 4) Jak ste se dozvěděli o hospici?
 - a) od svého praktického lékaře
 - b) od rodiny
 - c) z internetu
- 5) Nakolik předčila péče v hospice vaše očekávání?
- 6) Je něco, co vám v nabídce hospice chybí?

Ano – ne

Děkuji moc za váš čas

Anežka Bohatá

Čeho všeho se týká výzkumná etika?

- Anonymita
- Informovaný souhlas
- Respekt k účastníkům výzkumu, zodpovědnost za vztah mezi námi a účastníky výzkumu
- Opouštění terénu
- Komunikace
- Neetický experiment
- Specifika výzkumu s dětmi

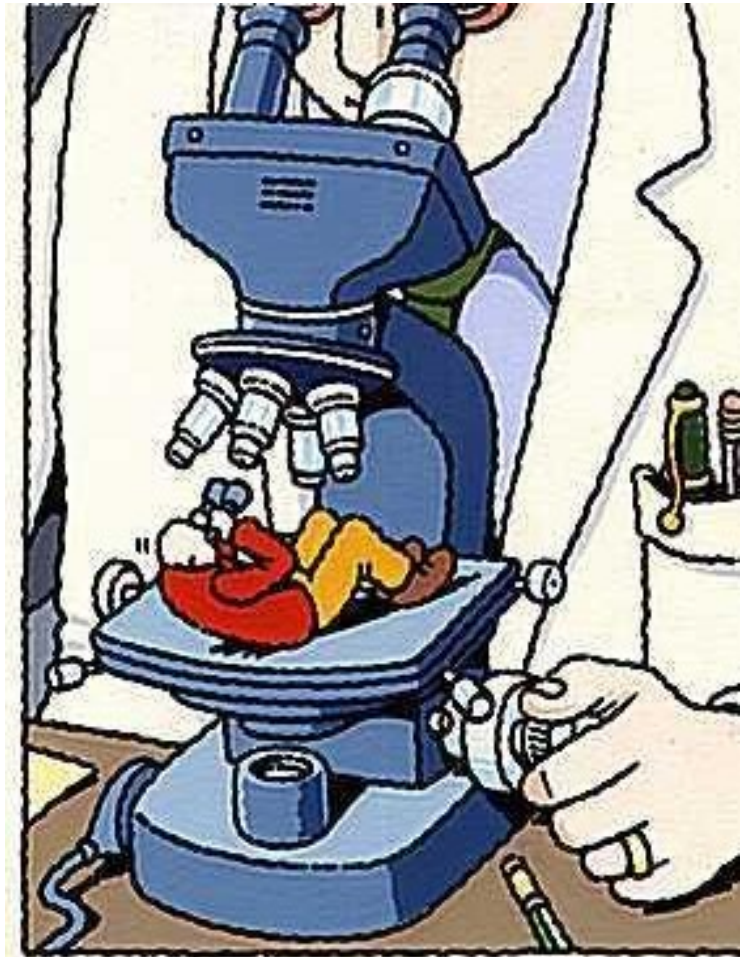
Úvod do kvalitativního výzkumu

Lenka Slepíčková

Kvalitativní výzkum

Kvalitativní přístup je proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu.

(Švaříček, Šed'ová, 2007:17)

Kvalitativní x kvantitativní výzkum

Oba přístupy jsou systematické a důkladné.

Ale kladou si jiné typy otázek a zkoumají jiné typy problémů.

- Plošný obrázek
- Ověřování hypotéz
- Čísla, statistika, velké vzorky
- Velká redukce
- Idea objektivity
- Hlubkové porozumění
- Tvorba teorie
- Prožívání a vnímání aktérů, malé vzorky
- Kontext
- Subjektivita výzkumníka

Síla kvalitativního výzkumu

K. Nedbálková a výzkum ženských věznic

A. Dotazník: S kým budete po propuštění žít? 42 % uvedlo, že s přítelkyní.

x

B. Výzkumnice: „Máte ve vězení nějakou dobrou kamarádku?“

Informantka: „Kamarádku ne, ale přítelkyni.“

Výzkum hodnotové orientace žen ve českých věznicích

A. Kvantitativní strategie – sběr dat pomocí dotazníku

Otázka: Vyjádřete míru souhlasu nebo nesouhlasu s těmito výroky:

1. Je třeba uposlechnout právní normu i v případě, když si myslíme, že je nespravedlivá.
2. Právo má především sloužit k dosažení osobních cílů dovolenými právními postupy.
3. Právo považuji za respektovanou, morálně odůvodněnou sociální normu, kterou je třeba vždy udržet.

Výzkumný závěr: Hodnotový žebříček delikventních žen nevykazuje oproti české populaci zásadní difference.

Kvalitativní strategie

Terénní poznámky z pobytu ve „školní hodině“ pro odsouzené ženy:

„Přisedávám do lavice k jednotlivým ženám, žádají mě o pomoc s úlohami, které řeší. Po pár minutách je těžké udržet pozornost a konverzaci pouze u matematiky: „Paní, máte manžela? Paní, jak se jmenujete? Paní, vy jste učitelka? Bude amnestie? O čem píšete? Paní, vy jste z Brna, koho tam znáte? Já jsem taky z Brna. Jak vám máme říkat? Jste vdaná?“

Výzkumné designy

design jako „předpřipravený balíček postupů“

- **Zakotvená teorie**
- **Případová studie**
- **Biografický výzkum**
- **Etnografický výzkum**
- Fenomenologický výzkum
- **Akční výzkum**
- Narativní výzkum, diskurzivní analýza
- Vlastní (pragmatický) výzkumný design

Zakotvená teorie

(Grounded theory, Glaser, Strauss)

- Metoda analýzy a zároveň produkt této analýzy
- Cílem je konceptuální schéma postihující vztahy mezi proměnnými, jde o to, identifikovat proměnné a pak vztahy mezi nimi, vytvořit teorii k pozdějšímu testování

Principy:

- *Souběžný sběr a analýza dat*
- *Teoretický výběr vzorku (teoretické vzorkování) – saturace*
- *Systematická a standardizovaná analýza dat (otevřené kódování, axiální kódování, selektivní kódování)*
- *Metoda konstantního srovnávání*
- *Memo poznámky*

Kódování v zakotvené teorii

Otevřené kódování: kategorizace dat

Axiální kódování: příčinné podmínky - jev – kontext – intervenující podmínky – strategie jednání a interakce - následky

- JEV – ústřední myšlenka, událost, dění, případ
- PŘIČINNÉ PODMÍNKY – události nebo případy, které vedou k výskytu nebo vzniku jevu
- KONTEXT – soubor vlastností, které jevu náleží, soubor podmínek, za nichž jsou uplatňovány strategie jednání
- INTERVENUJÍCÍ PODMÍNKY – ovlivňují strategie jednání (čas, prostor, kultura, ekonomický status, historie, individuální biografie, vývoj techniky atd.)
- STRATEGIE JEDNÁNÍ a INTERAKCE
- procesuální (v pohybu a čase)
- záměrné, cílené
- neuskutečněné
- NÁSLEDKY
- mohou se stát součástí podmínek dalšího jednání

Selektivní kódování

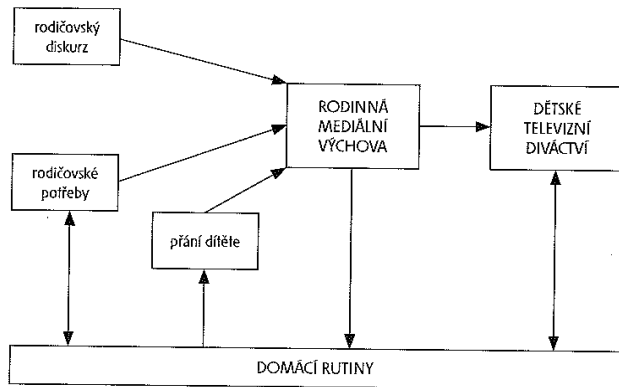
- Proces, při kterém vybereme jednu **ústřední kategorii** a snažíme se ji uvést do vztahu k ostatním kategoriím
- **Vyložení kostry příběhu**
- **Identifikace příběhu** – co je na příběhu překvapující, které kategorie jsou důležité?
- **Konceptualizace příběhu**– ústřední jev je srdcem příběhu, uvádění kategorií do vztahu k centrální kategorii
- **Návrat k příběhu** – uspořádávání příběhu podle základního paradigmatu

Model, schéma jako výstup

(Švaříček, Šed'ová, 2007: 95, 284, 309)

Příklad z výzkumu 4.1.6

Ve výzkumu zaměřeném na rodinnou socializaci dětského televizního diváctví bylo jako centrální kategorie identifikováno „dětské televizní diváctví“ (způsob, jakým se dítě dívá na televizi) a byl vytvořen následující kauzální model.

Následně byl tento model redukován na centrální kategorii a dvě klíčové složky, které na ni působí:

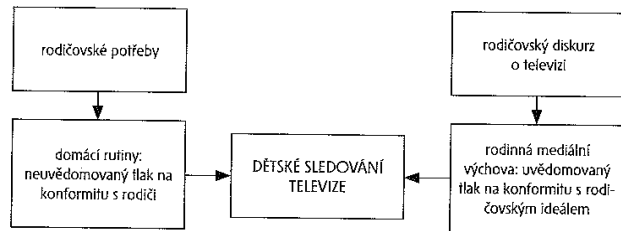

Schéma 8.1 – Proces vedoucí k rozvíjení strategií práce s mocí

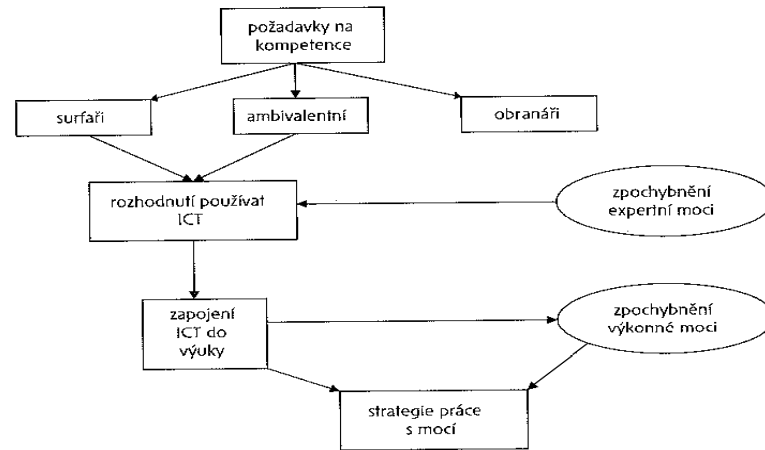
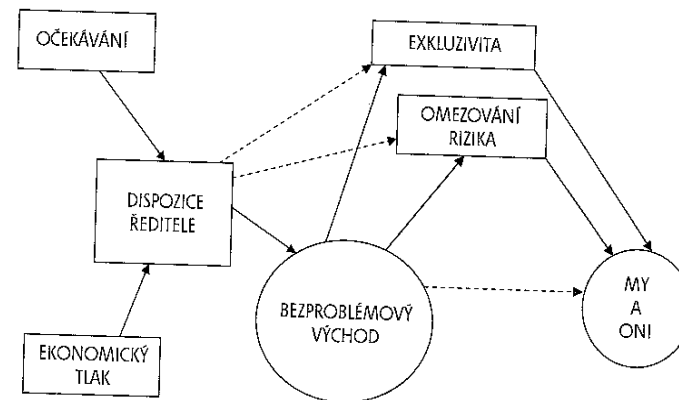

Schéma 9.1 – Kauzální vztahy

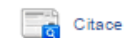
Případová studie

- Podrobné zkoumání a porozumění jednomu nebo několika málo případů
- Případ jako v čase a prostoru uzavřený a provázaný **system (má hranice), který studujeme v jeho přirozeném prostředí, v jeho komplexitě a v kontextu** (časovém, prostorovém, ekonomickém, kulturním, sociálním)
- Případem (jednotkou analýzy) může být: člověk, komunita, vztahy, organizace nebo instituce, událost, role
- **Různé zdroje dat a techniky sběru dat:** pozorování (zúčastněné i nezúčastněné), rozhovor, analýza dokumentů, artefaktů, focus group... (i kvantitativní)
- Cíle případové studie: deskriptivní, explorační i explanační

Nevýhody:

- Vyžaduje dostatek času strávený v terénu
- Snadno sklouzne do plochého vhledu nebo reportáže, je třeba integrovat informace získané různými metodami sběru dat, nutnost zachycení jevů, které nejsou na první pohled viditelné, dokumentovat závěry atd.

- [O časopisu](#)
- [Redakce](#)
- [Aktuální číslo](#)
- [Všechna čísla](#)
- [Nejčtenější články](#)
- [Pro autory](#)
- [Publikační etika](#)
- [Výzva pro autory](#)
- [Vyhledávání](#)

Řízení školy na vesnici (případová studie)

Martin Sedláček

Abstrakt

V textu jsou prezentovány některé z hlavních výsledků výzkumné studie zaměřené na specifika řízení vesnické školy. Hlavním cílem výzkumu bylo poznání role ředitele školy v procesech řízení a identifikování klíčových faktorů, které tuto roli ovlivňují. Prostředkem poznání se stal kvalitativní design případové studie. Výsledkem analýzy získaných dat je představení ředitelky a jejího přístupu k řízení v jedné konkrétní škole. Ukázány a vysvětleny jsou nejprve hlavní determinanty tohoto přístupu. Následně popisují klíčové řídicí strategie a opomenuty nejsou ani širší dopady zvoleného stylu.

klíčová slova: řízení školy, role ředitele, kvalitativní výzkum, případová studie

Celý článek:

Případ jako ohraničený systém

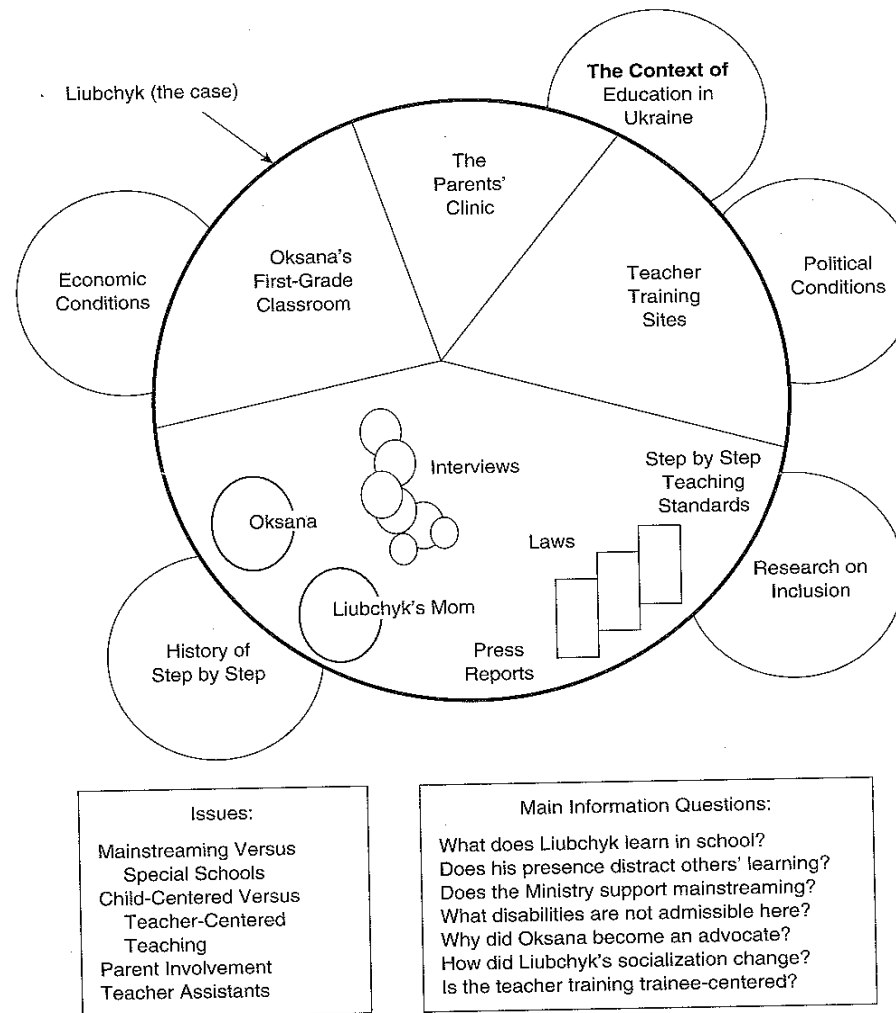

Figure 17.1. Plan for the Ukraine Case Study

Etnografický výzkum

- Hlubková studie zaměřená na konkrétní skupinu
- Cílem etnografie je „hustý popis“ – detailní a věrohodný popis způsobu života určité skupiny lidí (chování, zvyků, jednání, jazyka, interakce, struktury, přesvědčení, hodnot, postojů a názorů)
- Výzkumník aktivně vstupuje do každodenního života aktérů – intenzivní pobyt v terénu
- Kombinace různých metod sběru dat (zúčastněné pozorování, rozhovory, terénní poznámky, artefakty, struktura skupiny)

Menu

[O nás](#)[Pracovníci](#)[Výzkum](#)[Odkazy](#)[Kontakt](#)

Vyhledávání

SunLight CMS
redakční systém

Výzkum

[Základní informace o longitudiálním výzkumu Pražské skupiny školní etnografie](#)

Výzkumné zprávy a publikace:

[Stát se učitelem](#)

Praha 1995

[Čeští žáci po deseti letech](#)

Praha 2004

[Co se v mládí naučš](#)

Praha 2001

[Školní etnografie - přehled problematiky](#)

Praha 2001

[Typy žáků](#)

Praha 1995

[Pedagogická fakulta očima studentů](#)

Praha 1993

[Profi-volba z deváté třídy](#)

Praha 2005

[Takoví jsou jsme](#)

Biografický výzkum

(metoda životního příběhu a životní historie – life story, life history)

- Zkoumání **příběhu**, který si jedinec volí k vyprávění o prožitém životě, který je vyprávěn úplně a otevřeně do té míry, jak dovoluje paměť a jedincovo přání ohledně toho, co by o něm měli znát druzí - esence toho nejdůležitějšího, co se jedinci přihodilo v určité rovině jeho života, popisuje děje, zkušenosti, pocity
- Metoda živ. historie používá i další zdroje dat a chce popsat především kontext
- také Oral history – zaměřena na dějinné události viděné individuem
- zdrojem dat je opakovaný hloubkový rozhovor, kterého se účastní **dva vypravěči**
- typ. pro výzkum učitelské kariéry

Průběh výzkumu:

- první rozhovor, analýza (např. časová osa), identifikace bílých míst, zajímavých momentů, mezníků (kritické incidenty, kritické osoby, kritické fáze – vnější, profesní, osobní), druhý rozhovor se specifickými otázkami (také navazující na jiné zdroje sběru dat), analýza atd.
- zajímá nás nejen, co je a co není řečeno, ale také jak to je řečeno (jakými slovy, v jaké souvislosti, s jakými emocemi atd.)
- nutný doslovný a kvalitní přepis + terénní poznámky

POL, Milan, Lenka HLOUŠKOVÁ, Petr NOVOTNÝ a
Martin SEDLÁČEK. Profesionální dráha ředitelů
základních škol: od fáze profesní jistoty k novým
výzvám. *Studia paedagogica*, Brno: Masarykova
univerzita, 2010, roč. 15, č. 1, s. 85-105.
ISSN 1803-7437.

Akční výzkum

„Proces, během něhož praktici (učitelé) studují problémy vědecky, takže mohou hodnotit, zlepšovat a zaměřovat rozhodování a praxi.“

(Cohen, Manion, Morrison, 2011:xy)

Oblast uplatnění akčního výzkumu:

- Inovace vyučovacích metod nebo učebních strategií
- Zlepšování vlastních metod a hodnocení
- Vytváření pozitivních postojů, modifikace hodnotového systému u učitele a žáků
- Profesní rozvoj učitele – zlepšování výukových schopností, osvojení nové metody učení, time management atd.
- Administrativa – zvyšování efektivity konkrétní administrativní procedury nebo systému ve škole

Akční výzkum

- studuje reálnou školní situaci
- má charakter spíše cyklických než jednorázových intervencí
- každá akce je vyhodnocována za účelem plánování dalšího postupu
- reflektuje vlastní činnost a hledá alternativní přístupy k dosažení lepších výsledků

Postup při akčním výzkumu

- Cyklický proces: diagnóza + akce + reflexe

Kemmis a McTaggart 1981

- 1) Obecná myšlenka – co je třeba změnit? Vylepšit?
- 2) Kde? V jakém prostoru, kontextu? (field of action)
- 3) Sbírání informací o prostoru
- 4) Obecný plán akce
- 5) První kroky
- 6) Evaluace
- 7) Revize plánu
- 8) Další kroky
- 9) Evaluace
- 10) Revize plánu

McNiff (2002:71)

- 1) Přehled dosavadní praxe
- 2) Identifikace aspektů, které si přejete změnit
- 3) Představte/Načrtněte (imagine) si cestu k této změně
- 4) Zkuste ji
- 5) Monitorujte a reflektujte, co se stalo
- 6) Modifikujte plán podle svých zjištění a pokračujte
- 7) Zhodnoťte modifikovanou akci
- 8) Pokračujte dokud nejste spokojeni

- 1) Rozhodněte, jaký problém je třeba řešit
- 2) Identifikujte příčiny tohoto problému
- 3) Proveďte brainstorming nad možnými řešeními
- 4) Vyberte si jedno z nich, které považujete za nejlepší a popřemýšlejte, jak ho uvést do praxe
- 5) Identifikujte nějaká kritéria úspěchu, podle kterých můžete posoudit, jestli řešení fungovalo ve vztahu k problému
- 6) Uvedte plán do praxe, monitorujte a zhodnoťte průběh akce
- 7) Zhodnoťte výsledek ve vztahu k problému podle kritérií z bodu 5
- 8) Na základě evaluace stanovte další postup

Použití metod v akčním výzkumu: můžeme využít design experimentu, dotazník, pozorování, rozhovory a terénní poznámky, případová studie (víc případových studií), dokumenty atd.

Zdroje dat v kvalitativním výzkumu

ROZHOVOR	Zachycení názorů, postojů, zkušeností účastníků výzkumu.
POZOROVÁNÍ	Zachycení aktivit, činností. Pozorování je analyzováno skrze terénní poznámky, které o něm pořizujeme. Pozorování může být i zúčastněné.
TEXTY	Archivní dokumenty, formální záznamy, deníky, učebnice, přepisy parlamentních debat, školní řád, slohové práce.
FOCUS GROUP	Zachycení skupinové interakce a dynamiky.
JINÉ ZDROJE (OTEVŘENÉ ODPOVĚDI V DOTAZNÍKU ATD.)	Můžeme analyzovat jako kvalitativní data.

Sekundární analýza dat